

Mezinárodní právo procesní

Cíl

- Odpovědět na 1., 3. a 4. otázku z první prezentace
 - *Kde se budeme soudit?*
 - *Jak se bude nakládat se soudním rozhodnutím v cizině?*
 - *Jak mezi sebou státy a jejich orgány spolupracují?*

Řešené otázky

- Základní zásady a principy
- Prameny
- Mezinárodní pravomoc/příslušnost
- Uznání a výkon cizího rozhodnutí
- Justiční spolupráce a právní pomoc

... mezinárodní právo procesní

Fórum/sudiště

- ... již známe z první prezentace
- Naprosto zásadní pojem
- Podmiňuje dopad norem mezinárodního práva procesního

Mezinárodní právo procesní

- Soubor právních norem, které upravují postup soudů a jiných orgánů a účastníků, případně jiných osob, a vztahy mezi nimi vznikající v řízení v soukromoprávních věcech s mezinárodním prvkem
- V ČR součástí MPS jako právního odvětví

Kdy se aplikuje mezinárodní právo procesní?

- Předmětem soudního řízení je soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem (typicky účastníci řízení jsou z různých států)
- Procesní úkon má být proveden v cizině – např. doručení soudní písemností)
- V řízení je uplatňovaná cizí veřejná listina (je nutné posoudit její důkazní hodnotu)
- Je činěno opatření na zjištění cizího práva
- Má být vykonáno rozhodnutí cizího státu (jeho orgánu)

Zásady MPP

- Teritorialita
- Vzájemnost

Teritorialita

- Teritoriální vázanost procesních norem – nevznikají otázky kolizí (jako ve druhé prezentaci)
- § 8 ZMPS – *České soudy postupují v řízení podle českých procesních předpisů, přičemž všichni účastníci mají rovné postavení při uplatňování svých práv.*

Teritorialita

- Proč?
 - Procesní právo = veřejné právo
 - Soud (státní orgán) postupuje (procesně) pouze podle svých procesních předpisů – je schopen vykonávat svou funkci pouze na svém území
 - Podle cizích procesních předpisů může postupovat pouze tam, kde je to zákonem umožněno (typicky právní pomoc)
 - Nutný stejný postup vůči všem účastníkům, proto nelze využít princip personality

Vzájemnost

- Není v kolizním právu
- „Jak se chováš ke mně, tak se budu já chovat k Tobě.“
- Pro realizaci určitých úkonů je potřeba, aby je realizoval i druhý stát
- Formální a materiální
- V unifikované unijní úpravě se tento princip nevyskytuje, rozumí se samo sebou, členské státy EU fungují mj. na principu *vzájemné důvěry*

Prameny MPP

- Klasická mnohost a tři množiny pramenů
 - Vnitrostátní – ZMPS
 - Mezinárodní – dvoustranné MS (smlouvy o právní pomoci), mnohostranné MS (Haagská konference mezinárodního práva soukromého)
 - Právo EU – zejména nařízení
- Řešení kolizí – již známe z první prezentace

Prameny MPP – nařízení EU

- Nařízení Rady (ES) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
- Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení
- Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech
- Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č.1347/2000
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Prameny MPP – nařízení EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1996/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000
- Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení

Mezinárodní pravomoc/příslušnost

Pravomoc soudů

- Souhrn oprávnění a povinností, které právní řád přiznává soudům jako státním orgánům
 - Rozsah této pravomoci vymezuje pravomoc soudů ve vztahu k jiným státním orgánům
 - Stanovena zvlášť pro jednotlivé druhy soudnictví (civilní, trestní, správní)
- Pokud je určitá věc či určitý spor v pravomoci soudů => určit konkrétní soud, který má oprávnění danou věc projednat = příslušnost

Příslušnost soudu

- Příslušnost
 - Věcná - určuje soudy, které jsou oprávněny projednat věc jako soudy prvního stupně
 - Místní - určuje oprávněný soud mezi soudy stejné roviny soudní soustavy
 - Funkční - určuje soudy, které rozhodují o opravných prostředcích

Mezinárodní pravomoc/mezinárodní příslušnost

- Problém s terminologií
- Vymezení kompetence orgánů/soudů státu jako celku vůči kompetencím orgánů/soudů jiného státu
- Měla by být dána pouze ve věcech, ke kterým má stát nějakou vazbu

Mezinárodní pravomoc/mezinárodní příslušnost

- Kritéria obecně
 - Bydliště/sídlo osoby
 - Ujednání stran
 - Poloha nemovitosti
 - Místo plnění
 - Místo škodné události
- Kdy se které použije záleží na druhu soukromoprávního poměru a právním předpise

Příklad

- *Společnost A a společnost B, obě se sídlem v České republice, uzavřely kupní smlouvu, na základě které společnost A dodává společnosti B zboží. Společnost B nezaplatí kupní cenu a společnost A se rozhodne vymáhat příslušnou částku soudní cestou.*

- Řešení?

Příklad 2

- *Společnost A se sídlem v České republice a společnost B se sídlem v Německu uzavřely kupní smlouvu, na základě které společnost A dodává společnosti B zboží. Společnost B nezaplatí kupní cenu a společnost A se rozhodne vymáhat příslušnou částku soudní cestou.*

- Řešení?

Nařízení Brusel Ibis – působnost

- Mezinárodní prvek - nařízení se vztahuje pouze na řízení s mezinárodním prvkem
- Územní působnost – soudy členských států
- Časová působnost - řízení zahájená po 0.1.2015
- Osobní působnost - žalovaný má bydliště na území EU (x výjimky)

Druhy mezinárodní příslušnosti dle Nařízení Brusel Ibis

- Výlučná
- Dohodnutá (prorogace)
- Speciální
- Alternativní
- Základní (obecná)

Výlučná příslušnost

- Určité spory jsou natolik spjaty s určitým státem, že pouze soudy tohoto státu mohou rozhodovat
- Článek 24
- Soudy ostatních států mají povinnost spor odmítnout
- Důvod pro neuznání rozhodnutí

Příklad

- *Bez ohledu na bydliště stran mají výlučnou příslušnost tyto soudy členského státu:*
 - *pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, v němž se nemovitost nachází.*
 - *Pro řízení, jejichž předmětem je nájem nemovitostí za účelem jejich dočasného soukromého užívání na dobu nejvýše šesti po sobě následujících měsíců jsou však příslušné i soudy toho členského státu, v němž má žalovaný bydliště, pokud je nájemcem fyzická osoba a pronajímatel i nájemce mají bydliště v témže členském státě.*

Příklad

- Pan Novák (občan ČR, bydliště v Brně) se rozhodl dovolenou v létě 2015 strávit v Chorvatsku. Od známých dostal kontakt na pana Vargu (místo podnikání a bydliště v Bratislavě), který vlastní v Chorvatsku několik apartmánů. V březnu 2015 pánové uzavřeli smlouvu, na základě které pan Varga panu Novákovi pronajal jeden z apartmánů na 14 dní v srpnu 2015. Pan Novák zaplatil pouze zálohu, následně nedoplátil sjednané nájemné.

Příklad

- Pan Novák (občan ČR, bydliště v Brně) se rozhodl dovolenou v létě 2015 strávit v Chorvatsku. Od známých dostal kontakt na pana Svobodu (místo podnikání a bydliště rovněž v Brně), který vlastní v Chorvatsku několik apartmánů. V březnu 2015 pánové uzavřeli smlouvu, na základě které pan Svoboda panu Novákovi pronajal jeden z apartmánů na 14 dní v srpnu 2015. Pan Novák zaplatil pouze zálohu, následně nedoplátil sjednané nájemné.

Příslušnost ujednaná stranami (prorogace)

- Projev autonomie vůle stran
- Typické především v obchodních vztazích
- Článek 25 – předpoklady:
- *Bez ohledu na bydliště stran, dohodnou-li se tyto strany, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu (...). Pokud se strany nedohodnou jinak, je tato příslušnost výlučná (...).*

Příklad

- Společnost mající sídlo na území ČR je stavební společnost s mezinárodní působností. V roce 2015 vyhrála tendr na výstavbu chemického závodu a na dodávku zařízení pro tento závod v Rusku. Následně v listopadu 2015 uzavřela smlouvu o realizaci díla s investorem – společností B mající sídlo na území Ruska.
- Smlouva obsahovala následující doložku: „*Veškeré spory vyplývající z této smlouvy budou řešeny u českých soudů.*“

Speciální příslušnost

- Ochrana slabší smluvní strany – spotřebitel, zaměstnanec, pojistník
- Spotřebitelská smlouva – definice jako v Nařízení Řím I (viz druhá prezentace)
 - *Spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, v němž má tento smluvní partner bydliště, nebo, bez ohledu na bydliště druhé strany, u soudů místa, kde má bydliště spotřebitel.*
 - *Smluvní partner může podat žalobu proti spotřebiteli pouze u soudů členského státu, v němž má spotřebitel bydliště.*

Příklad

- *V září roku 2015 si pan Novák z Brna zakoupil přes rakouský e-shop (provozovaný společností se sídlem ve Vídni) nový mobilní telefon. E-shop má stránky v němčině, maďarštině, češtině a slovenštině, ceny jsou uvedeny v EUR, zboží je možné doručit v Rakousku, do ČR, Maďarska a na Slovensko. Je také možné si je vyzvednout osobně v provozovně ve Vídni, což učinil i pan Novák při jedné ze svých pracovních cest do Vídně. Mobilní telefon po měsíci přestal fungovat.*

Alternativní příslušnost

- Články 7, 8 Nařízení Brusel Ibis
- Daná žalobci na výběr u některých typů sporů
- Ještě bližší vazba řízení k místu, kde se něco stalo – př. bylo dodáno zboží, byly poskytnuty služby, došlo ke škodné události

Příklad

- *Společnost ABC, s.r.o. se sídlem a místem podnikání na území ČR (kupující) uzavřela v roce 2016 smlouvu o koupi se společností XYZ (prodávající), sídlo a místo podnikání v Německu, která se zabývá výrobou výtahů a eskalátorů. Smlouva se týkala tří dodávek zařízení pro výtahy a eskalátory v areálu kancelářských budov, které společnost ABC, s.r.o. staví na okraji Prahy. Místem dodání zařízení mělo být místo výstavby v Praze.*

Příklad

- *Pan Mušálek (občan ČR, trvale žijící ve Švédsku) strávil vánoční svátky v roce 2016 v rakouských Alpách. Během svého pobytu navštívil restauraci (majitelem a provozovatelem jen pan A. s bydlištěm v Brně), kde uklouzl na mokré podlaze, utrpěl otřes mozku a komplikovaně si zlomil ruku. Zranění ho na několik měsíců vyřadilo z plného pracovního provozu.*

Obecná příslušnost

- Bydliště žalovaného
 - Fyzické osoby - národní právo – v ČR § 80 OZ
 - Právní osoby – sídlo nebo ústředí nebo hlavní provozovna

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

Postup po vydání rozhodnutí

- Už víme, kde se budeme soudit, resp. ke kterým soudům můžeme podat žalobu
- Může se stát, že ve věci rozhoduje soud jiného státu, než kde žalovaný bydlí
- Např. ve sporu rakouského žalobce a českého žalovaného může řízení proběhnout před rakouským soudem, rakouský soud vydá rozhodnutí
- Povinný má majetek v ČR
- Bude mít rozhodnutí rakouského soudu právní účinky v ČR? Jakým způsobem se oprávněný domůže splnění povinností vyplývajících z rakouského rozhodnutí na území ČR?...

Cizí rozhodnutí

- Soudní rozhodnutí bez dalšího platí jen na území státu, kde bylo vydáno
 - Aby mělo účinky v jiném státě, musí projít určeným „procesem“ nakládání s cizím rozhodnutím
1. Uznání
 2. Výkon (zejména majetková rozhodnutí)
- Určité rozdíly v režimu uvnitř a mimo EU

V rámci EU – Nařízení Brusel Ibis - uznání

- Zásada automatického uznání (x důvody pro odepření uznání)
- Rozhodnutí je účinné ve stejný okamžik ve státě vydání i v ostatních členských státech
- Strana, která obdrží v jednom členském státě rozhodnutí ve věci samé, nemůže v jiném členském státě žádat o vydání jiného rozhodnutí v téže věci proti stejné straně (překážka res judicata)

V rámci EU – Nařízení Brusel Ibis - výkon

- Rozhodnutí musí být vykonatelné ve státě, kde bylo vydáno => vykonatelnost ve státě výkonu
- Samotná úprava postupu při výkonu rozhodnutí je ponechána vnitrostátní úpravě (u nás OSŘ, EŘ)
- Nařízení Brusel Ibis – dokumenty, otázka překladů, důvody pro odepření výkonu

Důvody pro odepření uznání/ výkonu

- Možnost povinného bránit se proti uznání/výkonu rozhodnutí
- Článek 45 Nařízení Brusel I
 - Zjevný rozpor s veřejným pořádkem
 - Porušení základních procesních práv v původním řízení
 - Neslučitelná rozhodnutí
 - Nedodržení speciálních nebo výlučné příslušnosti

Další otázky MPP

Právní pomoc

- Aktivní vs. pasivní
- Dopad vzájemnosti
- Doručování, dokazování

Nakládání s cizím právem

- § 23 ZMPS
- Cizí právo je považováno za právo, nikoliv za právní skutečnost = jeho obsah se nedokazuje
- Soud je povinen jej použít, pokud mu to přikazuje kolizní norma
- Soud musí zjistit jeho obsah
- Koho se může zeptat?
- Pokud nezjistí, aplikuje české

Děkuji za pozornost.

